

ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО УРОКУ

I. Дидактичні вимоги до сучасного уроку

1. Чітке формулювання освітніх завдань в цілому і його складових елементів, їхній зв'язок з розвиваючими і виховними завданнями.
2. Визначення оптимального змісту уроку відповідно до вимог навчальної програми і цілей уроку, з урахуванням рівня підготовки й підготовленості учнів.
3. Прогнозування рівня засвоєння учнями наукових знань, сформованості умінь і навичок як на уроці, так і на окремих його етапах.
4. Вибір найраціональніших, оптимальних методів, прийомів і засобів навчання, стимулювання і контролю. Вибір форм організації, що забезпечує максимальну самостійність у навчанні учнів.
5. Реалізація на уроці всіх дидактичних принципів.
6. Створення умов для успішного навчання учнів.

II. Психологічні вимоги уроку:

1. Психологічна мета уроку:
 - 1) Проектування розвитку учнів у вивчення конкретного навчального предмета і конкретного уроку.
 - 2) Врахування у цільовій настанові уроку психологічної задачі вивчення теми і результатів, досягнутих у попередній роботі.
 - 3) Передбачення окремих психолого - педагогічного впливу, методичних прийомів, що забезпечують учнів.
2. Стиль уроку:
 - 1) Визначення змісту і структури уроку відповідно до принципів розвиваючого навчання:
 - співвідношення навантаження на пам'ять учнів і їхнє мислення;
 - визначення обсягу відтворюючої і творчої діяльності;
 - планування засвоєння знань у готовому вигляді (зі слів учителя, з підручника, посібника) і в процесі самостійного пошуку;
 - виконання вчителем і учнями проблемно-евристичного навчання (хто ставить проблему, формулює її, хто вирішує);
 - облік контролю, аналізу й оцінки діяльності школярів, здійснюваних учителем, а також взаємної критичної оцінки, самоконтролю і самоаналізу учнів;
 - співвідношення спонукування учнів до діяльності (коментарі,] викликають позитивні почуття в зв'язку з проблемною роботою, ! установки, що стимулюють інтерес, вольові зусилля до подолання і труднощів) і примусу (нагадування про оцінку, різкі зауваження, нотації).
 - 2) Особливості самоорганізації вчителя:
 - підготовленість до уроку — головне усвідомлення психологічної мети і внутрішня готовність до її здійснення;
 - робоче самопочуття на початку уроку й у ході його (зібраність, спів настроєність з темою і психологічною метою уроку, енергійність, наполегливість у здійсненні поставленої мети, оптимістичний підхід до всього, що відбувається на уроці);
 - педагогічний такт (випадки прояву);
 - психологічний клімат на уроці (підтримка атмосфери радісного, щирого спілкування, діловий контакт і т. ін.);

3. Організація пізнавальної діяльності учнів:

1) Визначення заходів для забезпечення умов продуктивної роботи, мислення й уваги учнів:

- планування шляхів сприйняття учнями досліджуваних об'єктів і явищ, їхнього осмислення;
- використання установок у формі переконання;
- планування умов стійкої уваги і зосередженості учнів;
- вправи.

2) Організація діяльності мислення й уваги учнів у процесі формування нових знань і умінь:

- визначення рівня сформованості знань і умінь в учнів (на рівні конкретно-почуттєвих уявлень, понять, що узагальнюють образи, «відкриття», висновки);
- опора на психологічні закономірності формування уявлень, понять, рівнів розуміння, створення нових образів під час організації розумової діяльності й уваги учнів;
- планування прийомів і форм роботи, що забезпечують активність і самостійність мислення учнів (система запитань, створення проблемних ситуацій, різні рівні проблемно-евристичного вирішення задач, використання задач з відсутніми і зайвими даними, організація інтелектуальних утруднень в ході самостійних робіт, ускладнення завдань з метою розвитку пізнавальної самостійності учнів);
- керівництво підвищенням рівня розуміння (від описового, порівняльного, пояснювального до узагальнюючого, оцінного, проблемного) і формуванням умінь міркувати й робити висновки;
- використання різних видів творчих робіт учнів (пояснення мети роботи, умов її виконання, навчання добору і систематизації матеріалу, а також обробці результатів і оформлення роботи).

3) Закріплення результатів роботи:

- формування навичок шляхом вправ;
- навчання перенесенню раніше засвоєних умінь і навичок на нові умови роботи, попередження механічного перенесення.

4. Організованість учнів:

- 1) Ставлення учнів до навчання, їхня самоорганізація і рівень розумового розвитку.
- 2) Урахування рівня навченості під час визначення сполучення індивідуальних, групових і фронтальних форм роботи учнів на уроці.

5. Врахування вікових особливостей учнів:

- 1) Планування уроку відповідно до індивідуальних і вікових особливостей учнів.
- 2) Проведення уроку з урахуванням сильних і слабких учнів.
- 3) Диференційований підхід до сильних і слабких учнів.

III. Гігієнічні вимоги до уроку.

- 1) Температурний режим.
- 2) Фізико-хімічні властивості повітря (необхідність провітрювання і т. п.).
- 3) Освітлення.
- 4) Попередження втоми і перевтоми.
- 5) Чергування видів діяльності (зміна слухання, виконання обчислювальних, графічних і практичних робіт).
- 7) Своєчасне і якісне проведення фізкультхвилинок.
- 8) Дотримання правильної робочої пози учня.
- 9) Відповідність росту школяра класних меблів.

IV. Вимоги до техніки проведення уроку

- 1) Урок повинен бути емоційним, викликати інтерес до навчання і виховувати потребу в знаннях.
- 2) Темп і ритм повинні бути оптимальними, дії вчителя й учнів — завершеними.
- 3) Необхідний повний контакт у взаємодії вчителя й учнів на уроці, необхідно дотримуватися педагогічного такту і педагогічного оптимізму.
- 4) Повинна домінувати атмосфера доброзичливості й активної творчої праці.
- 5) Варто змінювати види діяльності учнів, оптимально сполучати різні методи й прийоми навчання відповідно до рівня працездатності учнів залежно від дня тижня, порядкового номера уроку, навчальної дисципліни, типу і виду уроку.
- 6) Потрібно забезпечити дотримання єдиного орфографічного режиму школи.
- 7) Учитель повинний забезпечити активне навчання кожного школяра.

Отже, психолого-педагогічні та техніко-гігієнічні вимоги до сучасного уроку зводяться до дотримання таких узагальнених положень:

- 1) Точне і творче виконання програмно-методичних вимог до уроку; чітке визначення типів уроку і його місце в темі, бачення особливостей кожного уроку.
- 2) Врахування реальних навчальних можливостей різних класів або цілеспрямована ліквідація прогалів в знаннях.
- 3) Обміркування та вирішення в єдності завдань освіти, виховані психологічного розвитку.
- 4) Вибір раціональної структури та темпу проведення уроку, які забезпечують вирішення поставлених завдань і продуктивне використання часу уроку: «Цілі визначають тип уроку. Тип уроку визначає його структуру, структура - розподіл часу на різних етапах».
- 5) Забезпечення практичної і профорієнтаційної спрямованості навчального процесу, створення реальних можливостей щодо використання учнями знань, умінь, навичок, які вони отримали, з метою попередження формального засвоєння теорії.
- 6) Концентрація уваги учнів на важливих наукових поняттях, висновках, правилах, світоглядних і виховних ідеях; виділення об'єкта міцного засвоєння. Зв'язок змісту уроку з життям, з практикою і особистим життєвим досвідом учня; використання між предметних зв'язків з метою формування цілісної наукової картини світу в інтересах економії часу.
- 7) Розширення арсеналу вибору методів переважно за рахунок активних, інтенсивних методів; використання на уроці оптимального поєднання різних методів.
- 8) Поєднання колективної форми роботи з груповими та індивідуальними.
- 9) Здійснення на основі діагностики навчальних можливостей диференційовані підходу до учнів з акцентом на надання диференційованої допомоги учням з різним рівнем підготовки з предмета.
- 10) Формування у всіх учнів активного ставлення до навчальної діяльності навичок раціональної організації навчальної праці безпосередньо на уроці.
- 11) Спілкування з учнями на основі поєднання вимогливості з повагою до особистості.
- 12) Розвиток кабінетної системи навчання відповідно до вимог науково-технічного процесу: ціле відповідність, раціональне і комплексне використання різних засобів навчання (підручників, наочних посібників, ТЗН, засобів інформації, ЕОТ).
- 13) Удосконалення сприятливих для роботи гігієнічних та естетичних умов.
- 14) Визначення змісту і обсягу домашніх завдань з урахуванням часу, який необхідний на їх підготовку; якщо необхідно, коментувати методики і виконання, намагатися, щоб навчання здійснювалося на самому уроці, а обсяг домашнього завдання скорочувався (там, де це можливо).
- 15) Чітке дослідження задуму і одночасна готовність гнучко перебудувати його хід при зміні навчальної ситуації, вміння переходити до реалізації запасних методичних варіантів.